

Velkommen i børnehaveklassen

Undervisningsministeriet
2003

Ny klarhed om børnehaveklassens opgave

Af undervisningsminister Ulla Tørnæs

Med denne pjece byder jeg velkommen i børnehaveklassen. Velkomsten gælder først og fremmest de nye børnehaveklassebørn. I børnehaveklassen mødes børnene med det danske uddannelses-system. Dette møde skal i første omgang være til glæde og gavn for børnene og deres nære voksne. Set i et større perspektiv skal mødet også blive til gavn og glæde for det danske samfund, for vores samfund har brug for veluddannede børn, unge og voksne.

Min velkomst gælder naturligvis også de forældre, der nu tager fat på samarbejdet med skolen. Med dette samarbejde er forældrene med til at sørge for, at deres barn lærer, trives og udvikler sig i folkeskolens rammer de næste mange år.

Som noget nyt indføres der fra og med dette skoleår fælles regler for undervisningens mål og indhold i børnehaveklassen. I Danmark gælder undervisningspligten ganske vist først, når børnene har nået den alder, hvor de skal starte i første klasse. Det laver de nye regler ikke om på. Det nye er, at der nu er fælles regler for, hvad børnene skal lære i løbet af det frivillige skoleår i børnehaveklassen, idet det dog ikke er meningen, at børnene lærer at læse, skrive og regne et år tidligere.

Det primære mål er, at børnene skal blive parate til at få det fulde udbytte af undervisningen fra første klasse og fremefter. Her har børnehaveklassen en væsentlig opgave som brobygger mellem børnehavens pædagogik og skolens

undervisnings- og arbejdsformer. De nye regler præciserer og styrker denne opgave.

Indholdsbeskrivelsen slår fast, hvad det er vigtigt at arbejde med, og målene tilkendegiver, hvad børnene skal lære. Undervisningen skal give børnene viden og færdigheder på seks konkrete områder: Sprog og udtryksformer, Naturen og naturfaglige fænomener, Det praktisk musiske, Bevægelse og motorik, Sociale færdigheder og Samvær og samarbejde

Reglerne findes i den fulde ordlyd på de efterfølgende sider. Her fremgår det bl.a., at børnene i løbet af børnehaveklassen skal tilegne sig en række sociale færdigheder, som har betydning for deres skolegang. I skolen skal børnene kunne

deltage i aktiviteter og arbejdsformer, der på mange punkter adskiller sig fra de sociale sammenhænge, som de hidtil har kendt til. De skal fx. lære at opretholde den arbejdsro, der er nødvendig for lærerens undervisning. De skal blive bevidste om, hvordan de selv er med til at skabe et godt og trykt læringsmiljø, og de skal kunne efterleve regler, der tilgodeser de mange, forskellige aktiviteter, der skal foregå. Den megen debat om urolige børn i de yngste klasser viser, at det er nødvendigt at få præciseret denne del af børnehaveklassens opgave.

Børnehaveklassen skal på denne måde være med til at skabe fundamentet for skolens arbejde. Børnene stifter bekendtskab med tal og bogstaver, og de bygger videre på den viden og de færdigheder, som de har med sig hjemmefra og fra børnehaven. Opgaven er løst, når eleverne ved afslutningen af børnehaveklassen er læringsparate. Det vil sige, at de er interesserede i og trykke ved skolen, og at de har lyst, vilje og forudsætninger for at tilegne sig de kundskaber og færdigheder, som de skal arbejde med på de efterfølgende klassetrin.

Igen er det vigtigt at understrege, at børnehaveklassen ikke er første klasse. Udgangspunktet for dagligdagen og undervisningen i børnehaveklassen skal

stadig være legen, men legen skal krydres med elementer af mere systematisk undervisning og indlæring.

Med indholdsbeskrivelsen for børnehaveklassen har pædagoger, børnehaveklasseledere, lærere og forældre fået et samarbejdsredskab, der kan skabe bedre forudsætninger for, at børnene får en succesrig og tryk start i skolen. De nye regler har nemlig et dobbelt formål. På den ene side skal børnene blive parate til skolen, så de kan få det fulde udbytte

af den pligtige undervisning. På den anden side skal skolen være parat til at modtage og rumme de børn, der starter deres skoleforløb i børnehaveklassen.

Endnu en gang rigtig hjertelig velkommen til et godt og lærerigt skoleår i børnehaveklassen.

Ulla Tønnesen

“ Børnehaveklassen skal være med til at skabe fundamentet for skolens arbejde ”

Børnehaveklassens overordnede mål

Undervisningen i børnehaveklassen skal være med til at lægge fundamentet for skolens arbejde med elevernes alsidige personlige udvikling ved at give det enkelte barn udfordringer, der udvikler barnets nysgerrighed, videbegær og lyst til at lære og gør barnet fortroligt med skolen.

Det tilstræbes, at børnene som en del af den alsidige personlige udvikling tilegner sig viden og færdigheder, som undervisningen i skolens grundlæggende fag kan bygge videre på.

Undervisningen i børnehaveklassen skal skabe sammenhæng både mellem børnenes overgang fra hjem og dagtilbud til skolen og mellem børnehaveklasse, de efterfølgende klassetrin og skolefritidsordning/dagtilbud.

Børnehaveklassens indhold og mål

Leg skal udgøre et centralt element i undervisningen med vægt på legens egenverdi og læring gennem leg og legelignende aktiviteter.

Undervisningen i børnehaveklassen skal tage udgangspunkt i og videreudvikle færdigheder, viden og erfaringer, som børnene har tilegnet sig i familie, dagtilbud og fritid. Undervisningen skal tilstræbe, at børnene udvikler lyst til og motivation for at beskæftige sig med skolens indhold, sociale fællesskab og særlige arbejdsformer og herved bidrage til, at børnene forberedes på den videre skolegang.

Undervisningen tilrettelægges, så børnene erfarer, at de er en del af et større socialt fællesskab.

Indholdet i undervisningen skal mindst omfatte følgende temaer:

1. Sprog og udtryksformer
2. Naturen og naturfaglige fænomener
3. Det praktiske musik
4. Bevægelse og motorik
5. Sociale færdigheder
6. Samvær og samarbejde

Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. august 2003.

MALENE

Sprog og udtryksformer

Mål	Undervisningens indhold
<i>Undervisningen skal lede frem mod, at børnene ved slutningen af børnehaveklassen har tilegnet sig viden og færdigheder, der sætter dem i stand til at:</i>	
<ul style="list-style-type: none">• Lytte, fortælle, fabulere og genfortælle med forståelse for, at sproglige udtryk kan være forskellige.	Undervisningen skal indeholde fortælling og oplæsning, som stimulerer børnenes lyst til at lytte opmærksomt. Indholdet skal omfatte både fakta og fiktion og udvikle børnenes ordforråd og begrebsverden samt appellere til deres fantasi og lyst til at beskæftige sig med bøger og andre skriftlige medier. Der lægges vægt på, at børnene selv får mulighed for at fortælle, fabulere og genfortælle med anvendelse af forskellige udtryksformer.
<ul style="list-style-type: none">• Indgå i samtale og dialog med bevidsthed om egen rolle.	Gennem klassesamtaler og dialog øver børnene forskellige former for tale- og lytteroller, herunder at føre ordet og at lytte opmærksomt til andre.
<ul style="list-style-type: none">• Vise opmærksomhed og interesse for det talte og skrevne sprog og for selv at meddele sig i tal, skrift og tegning og kunne skelne mellem tal og bogstaver.	Undervisningen skal omfatte aktiviteter og lege med lyde, rim, rytmer og grafiske symboler, herunder bogstaver og tal. Børnene skal gøre erfaringer med at meddele sig gennem tegning og skrift, herunder såvel almindelige som selvopfundne tegn, bogstav- og skriftformer.

Natur og naturfaglige fænomener

Mål	Undervisningens indhold
<i>Undervisningen skal lede frem mod, at børnene ved slutningen af børnehaveklassen har tilegnet sig viden og færdigheder, der sætter dem i stand til at:</i>	
<ul style="list-style-type: none">• Lægge mærke til naturfaglige fænomener fra hverdagen, herunder være i stand til at reflektere over, stille spørgsmål til og diskutere deres iagttagelser.	I undervisningen sættes der fokus på undersøgende, eksperimenterende og legende aktiviteter. Aktiviteterne skal tilrettelægges, så børnene får mulighed for at udbygge deres naturfaglige forståelse, herunder begreber som tid og rum, årets og døgnets gang samt vejret.
<ul style="list-style-type: none">• Tage hensyn til og vise respekt for naturen.	Undervisningen skal lægge vægt på at udvikle børnenes interesse, nysgerrighed og respekt for naturen. Som en del af undervisningen skal børnene lære, hvordan man færdes i naturen, bruger den hensynsfuldt og undgår at gøre skade på flora og fauna, samt hvordan de selv kan bidrage til forbedring af miljøet.
<ul style="list-style-type: none">• Have kendskab til tal og tælleremser.	Undervisningen skal give børnene erfaring med at beskrive ting og oplevelser ved hjælp af tal gennem konkrete oplevelser herunder boldspil, terning- og brætspil samt konkrete tælle- og sorteringsopgaver.
<ul style="list-style-type: none">• Beskrive naturfaglige iagttagelser blandt andet med brug af kategorierne størrelse, form, antal og vægt.	Undervisningen sigter mod, at børnenes sprog udvikles, så de kan beskrive, navngive og diskutere naturfaglige iagttagelser, genstande og fænomener. De skal udvikle begyndende kendskab til det matematisk-naturfaglige områdes særlige sprog, som giver mulighed for forskellige grader af præcision, herunder kategorierne størrelse, form, antal og vægt.

Det praktisk musiske

Mål	Undervisningens indhold
<i>Undervisningen skal lede frem mod, at børnene ved slutningen af børnehaveklassen har tilegnet sig viden og færdigheder, der sætter dem i stand til at:</i>	
<ul style="list-style-type: none">• Opleve forskelligartede kulturindtryk og udtrykke sig på forskellige måder.	Undervisningen skal tilrettelægges, så børnene får mulighed for med alle sanser at erfare, at viden, indtryk og oplevelser kan erhverves fra forskellige udtryksformer og medier, herunder billeder, musik, sange, film, fortællinger og dramatiske optrin. Børnene skal selv gøre erfaringer og eksperimentere med at anvende disse udtryksformer både i voksenstyrede sammenhænge og i frie aktiviteter på eget initiativ.
<ul style="list-style-type: none">• Benytte forskellige materialer, redskaber og teknikker.	Igennem skabende aktiviteter skal børnene opnå kendskab til og fortrolighed med brugen af forskellige redskaber, instrumenter, materialer, teknikker og arbejdsformer, der knytter sig til det praktisk musiske område, herunder brug af it og medier.

Bevægelse og motorik

Mål	Undervisningens indhold
<i>Undervisningen skal lede frem mod, at børnene ved slutningen af børnehaveklassen har tilegnet sig viden og færdigheder, der sætter dem i stand til at:</i>	
<ul style="list-style-type: none">Beherske og bruge kroppen varieret og vise udholdenhed.	Gennem forskellige former for leg og aktiviteter skal undervisningen sikre, at børnene bruger kroppen varieret, og samtidig motivere dem til fysisk aktivitet, herunder stimulere deres glæde ved at bevæge sig og vise udholdenhed. Gennem idrætsaktiviteter, bevægelseslege og arbejde skal børnene opøve elementære grovmotoriske færdigheder og grundlæggende bevægelsesmønstre og blive fortrolige med anvendelsen af forskellige former for redskaber og værktøj.
<ul style="list-style-type: none">Beherske finmotoriske bevægelser.	Undervisningen skal støtte børnene i at videreudvikle deres finmotoriske bevægelser. Igennem aktiviteter som at klippe, tegne, male og anvende it, udvikler de deres finmotoriske færdigheder og øver øje-hånd koordination.
<ul style="list-style-type: none">Udnytte hele skolen og dens legeområder og kende lokalområdets muligheder og begrænsninger.	Undervisningen skal inddrage skolens legeområder såvel ude som inde på en sådan måde, at børnene bliver fortrolige med og kan udnytte dem. Børnene skal lære at orientere sig sikkert i deres lokalområde både i forhold til at begå sig i trafikken og til at kunne anvende lokalområdets tilbud.

MAX

CAROLINE

Sociale færdigheder

Mål	Undervisningens indhold
<i>Undervisningen skal lede frem mod, at børnene ved slutningen af børnehaveklassen har tilegnet sig viden og færdigheder, der sætter dem i stand til at:</i>	
<ul style="list-style-type: none">• Etablere og vedligeholde venskaber og lege sammen med børn med andre normer og værdier end deres egne.	Igennem undervisning og leg skal børnene opleve betydningen af at have venner, og de skal være bekendt med deres eget ansvar i forhold til at udvikle og vedligeholde gode relationer til både børn og voksne.
<ul style="list-style-type: none">• Medvirke til at opbygge klassens normer og regler.	Undervisningen skal tilrettelægges, så børnene inddrages i aftaler om, hvilke regler og normer, der skal gælde i klassen, og hvordan reglerne overholdes. De skal opleve, at de har indflydelse på og kan påvirke klassens aftaler.
<ul style="list-style-type: none">• Tage del i ansvaret over for fællesskabet.	Undervisningen tilrettelægges, så børnene lærer at påtage sig opgaver, som ligger ud over deres personlige interesser, herunder at overholde aftaler om orden, oprydning og arbejdsro.
<ul style="list-style-type: none">• Varetage dagligdagens personlige funktioner, herunder kunne forstå og følge en instruktion.	Aktiviteterne i børnehaveklassen skal styrke og videreudvikle børnenes færdigheder i forhold til at være selvhjulpne. De skal gøre erfaringer med at modtage og forstå en kollektiv besked og handle derefter.

Frederik B

Samvær og samarbejde

Mål	Undervisningens indhold
<i>Undervisningen skal lede frem mod, at børnene ved slutningen af børnehaveklassen har tilegnet sig viden og færdigheder, der sætter dem i stand til at:</i>	
<ul style="list-style-type: none">• Kende og efterleve almindelige regler og normer for klasseundervisning og gruppearbejde.	Undervisningen skal tilrettelægges så børnene introduceres til mange forskellige organisations- og samarbejdsformer, herunder arbejde alene, parvis, i grupper og i klasseundervisning. Igennem samarbejdet lærer børnene at give og modtage hjælp, inspiration og ros og udvikle tålmodighed over for situationer, hvor de må sætte egne interesser til side for fællesskabets skyld.
<ul style="list-style-type: none">• Komme med forslag til undervisningens indhold og foreslå arbejdsformer og aktiviteter, der passer til indholdet, og opstille enkle mål for eget arbejde.	Undervisningen skal tage udgangspunkt i børnenes interesser og løbende inspirere dem til at udbygge disse samt udvikle nye. Børnene skal opleve, at de ved at blive inddraget i valg af indhold, målsætning og evaluering har indflydelse på undervisningen, og at de selv og andre bliver glade og stolte, når målet nås.
<ul style="list-style-type: none">• Tage initiativ og foretage valg, herunder fastholde valget.	Aktiviteterne skal tilrettelægges, så børnene bliver fortrolige med at tage initiativer og træffe valg mellem flere muligheder i både frie og voksenstyrede aktiviteter.
<ul style="list-style-type: none">• Fordybe sig både i individuelt arbejde og i samarbejde i større og mindre grupper.	Undervisningen skal lægge vægt på, at børnene udvikler evne til at fastholde deres opmærksomhed og fordybe sig i forskellige aktiviteter, og de skal lære at skelne imellem konstruktiv arbejdsuro og forstyrrende støj.
<ul style="list-style-type: none">• Tale om egen arbejdsindsats og give udtryk for, om de har nået de fastsatte mål.	Undervisningen skal indføre børnene i et arbejdsforløbs forskellige processer, herunder at foretage valg, opstille mål, fordybe sig i arbejdsprocessen og evaluere det færdige arbejde.

BO

JAN

www.uvm.dk
www.faellesmaal.uvm.dk

LÆRKE

Grafisk tilrettelæggelse: Schwander Kommunikation
Foto: Ole Schwander

Tryk: Sangill Grafisk Produktion

Printed in Denmark 2003

Tak til børnehaveklasse U og Y på Peder Lykke Skolen
og børnehaveklasse B på Lundtofte Skole